

ТІЛЕСНІСТЬ ЯК ОСНОВА СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

© Олексин І. Я.

Міністерство освіти і науки України. Житомирський державний університет імені Івана Франка
(Житомир, Україна)

E-mail: igoroleks@ukr.net, ORCID 0000-0002-6650-627X

*В статті досліджено сутність тілесності як складової змагальності, що є основою спортивної діяльності, крізь призму втілення спортом своєї загальнокультуротворчої місії. **Головна мета статті** – всебічний розгляд тілесності не лише як дієвого шляху формування особистості спортсмена, а й створення та збереження його іманентної тілесно-духовної єдності як вияву людиновимірної сутності спорту. **Методологія** – принципи об'єктивності, гуманізму дозволили розглянути тілесність як основу спортивної діяльності, котра містить в собі значний гуманістичний потенціал. Принципи цілісності та системності дали змогу дослідити сутність тілесності як суттєвого структурного елементу спортивної діяльності, поза яким вона втрачає будь-який сенс. **Основою дослідження** є осмислення механізму тілесно-духовної єдності спортсмена як умови успішного функціонування спортивної діяльності. **Наукова новизна дослідження** полягає у виявленні того, що результативне та стале функціонування спортивної діяльності можливе лише при наявності повноцінного як фізичного, так і психічного здоров'я спортсмена, показником якого є здібність його тіла виконувати професійні рухи та вправи, що шліфуються, відточуються в процесі регулярних, тривалих тренувань, що складають, багато в чому, сутність його способу життя. **Висновок** – по-перше, комплексний аналіз умов успішного втілення тілесності в практику спортивної діяльності сприяє осмисленню параметрів соціального простору спорту як соціокультурного феномена глобалізованого суспільства. По-друге, всебічному усвідомленню спорту як формалізованої змагальності і макромоделі розвитку особистості сприяє те, що на відміну від чуттєво-предметної діяльності, що у своїй формі сприймається, в значній мірі, у визначеннях створення зовнішнього предмету, спортивна діяльність орієнтована насамперед, не лише на удосконалення тілесності особистості спортсмена, а й формування та збереження його нерозривної тілесно-духовної єдності.*

Ключові слова: тілесність, змагальність, спортивна діяльність, людиновимірна сутність спорту, соціокультурний потенціал спорту, універсалізм, активізм.

Постановка проблеми. В процесі всебічного аналізу сутності тілесності як основи спортивної діяльності, вкрай важливо розгляд світоглядних детермінант розвитку як спортивного мислення, так і спортивної практики, здійснювати, не лише з уявленнями про тілесність, а й взаєминами тіла і духа, механізмами їх функціонування та вдосконалення. Причому, в свідомості людей різних епох мають місце протилежні бачення сутності тілесності, сприйняття її як цінності, скажімо в епоху Античності та як гріха, зла в період Середньовіччя. Зрозуміло, що сприйняття тілесності у якості цінності або антицінності, обумовлює і відповідне ставлення до змагальності як засобу організації спортивної діяльності, визначення перемог і поразок у ній. Виникає нагальна необхідність дослідити сутність тілесності, як складової змагальності, що є основою будь-якої спортивної діяльності, саме під кутом зору втілення спортом своєї загальнокультуротворчої місії. «Культура в цілому є те, - наголошує відомий філософ М.М.

Візітей, - що зростає стихійно по ходу розгортання власних потенцій буття в точці тілесної присутності індивіда – і, отже, зростає як процес реалізації сутнісних можливостей самої людської тілесності. І культура одночасно є те, що забезпечує такого роду присутність людського індивіда у бутті, в межах якого вольове – тілесно обумовлене – зусилля цього індивіда стає важливим фактором життя і відтворення даного буття у вищих його формах». [1, с.220]. Ось чому, відтворення буття у вищих його проявах, багато в чому відбувається саме в межах вольового, тілесно детермінованого зусилля спортсмена, що шліфується, відточується впродовж тривалих тренувань, в процесі яких здійснюється не лише його професійне зростання, а й самореалізація.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багатогранні аспекти осмислення сутності тілесності як вольового акту, фундаменту змагальності та спортивної діяльності є об'єктом уваги таких українських філософів, як В. Білогур, А. Возний, О. Гомілко,

М. Ібрагімов, Л. Сидоренко, Л. Шермет, так і зарубіжних дослідників спорту – Б. Ачкуріна, І. Биховської, М. Візтея, Н. Глотова, В. Нікітіна, В. Столярова, С. Токарського. Разом з тим питання тілесності як основи спортивної діяльності в сучасній соціально-філософській літературі висвітлені не в повній мірі і потребують свого подальшого, ґрунтовного, комплексного аналізу.

Мета дослідження. Цілком закономірно, що в контексті всебічного осмислення сутності тілесності, її змісту та ознак, вкрай актуальним є питання її комплексного аналізу саме як основи спортивної діяльності, поза якою вона втрачає будь-який сенс. Тому метою нашої публікації є подальший розгляд сутності тілесності не лише як дієвого шляху формування особистості спортсмена, а й створення та збереження його іманентної тілесно-духовної єдності як вияву людиновимірної сутності спорту.

Виклад основного матеріалу. Ось чому, людиновимірна сутність спорту полягає саме в тому, що завдяки вольовому – тілесно обумовленому зусиллю особистості спортсмена відбувається відтворення його буття в найвищих його формах, свідченням чого є його перемоги на престижних національних та міжнародних спортивних змаганнях, перш за все Олімпійських іграх. Це, по-перше. По-друге, якраз тілесна здібність людини знаходиться у витоках її становлення й розвитку як істоти соціальної, оскільки «першою людською здібністю, що в процесі еволюційно-історичного... розвитку людини виявляється олюдненою, є рухова, фізична, тілесна здібність» [1, с.226]. По-третє, загальнокультуротворча місія спорту, фундаментом якого і є тілесна здібність людини, знаходить своє яскраве втілення в тому, що за влучним виразом екс-канцлера ФРН В. Брандта, «спорт дозволяє задовольнити потребу в радості життя» [2, с.164-165].

Наочним проявом того, як спорт, основою якого є тілесна здібність особистості, задовольняє потребу в радості життя є перебування спортсмена у стані переможця спортивних змагань, який можна визначити як пізнання Буття у досвіді «пікових переживань». Саме в такому стані люди, як вважає відомий американський психолог А. Маслоу, підпорядковуються не стільки зовнішнім, скільки внутрішнім детермінантами, якими «є закони їхньої власної внутрішньої природи» [3, с.60]. І серед них слід, насамперед назвати таланти, творчі імпульси, потенційні можливості й здібності, потребу пізнати самих

себе та не зупинятися на досягнутому. Більш того, якраз спираючись на свої глибинні, підсвідомі, суб'єктивні, багато в чому ірраціональні потенційні сили у змаганні, коли треба неминуче перемагати свого суперника, спортсмен і перебуває у стані пізнання Буття у досвіді «пікових переживань». В контексті нашого аналізу, привертає увагу аргументована позиція В.Є. Білогур про те, що зазначені підсвідомо-раціональні моменти виступають основою спортивної особистості, що є творцем культури. «У глибинних сферах спортивного життя людини, - наголошує В.Є. Білогур, - у континуумах її духовно-моральної, фізичної, підсвідомо-раціональної, ірраціональної і антробіологічної суб'єктивності можна відшукати справжні основи спортивної особистості, надаючи їм іманентно-суб'єктивне вираження сутніх сил людини як творця спортивного світу і культури» [4, с.65].

Таким чином, поза усвідомленням сутності аналізованих «пікових переживань» вкрай проблематичне осмислення ціннісних засад спортивної діяльності, фундаментом якої виступає тілесна здібність особистості. Причому, стан людей, котрі пізнали Буття в досвіді «пікових переживань» можна визначити як «такі моменти, - зазначає А. М. Фоменко, - під час яких людина відчуває великий екстаз, благоговіння, захват...У буквальному значенні пікові переживання відбивають ланцюжок буттєвих цінностей тією мірою, якою людина відчуває себе перетвореною ними» [5, с.131]. Зрозуміло, що в ланцюжку буттєвих цінностей, що перетворюють, само актуалізують людину, особливе місце належить тілесності, котру слід розглядати як вкрай складну самовідновну та саморегуляторну систему, що функціонує на основі притаманних їй принципів пристосування та самозбереження. Більш того, «оцінюване, емоційне ставлення людини до своєї тілесності, а отже і до форм своєї моторної діяльності, - підкреслює А.П. Возний, - завжди визначало зміст спорту в людську епоху в будь-якому типі культури» [6, с.115].

В цьому плані варто наголосити, про необхідність встановлення співвідношення між поняттями «організм» і «тіла», оскільки базою наукового поняття «організм» виступає сприйняття тіла у якості «фізичної речі». З огляду на це, відома дослідниця питання сутності тілесності О. Гомілко звертає увагу на два неминучих наслідки зведення уявлень про тіло до самого поняття «організму». «Людське тіло, - зазначає О. Гомілко, - поринає у природу і розчиняється в ній. Можна назвати цей наслідок

редукцією особовості тіла до чуттєвої субстанції. Другим наслідком є встановлення «неперелазної стіни» між Я та тілом, котре тепер для Его винесене назовні та вписане у предметно розгорнуту перед ним картину світового цілого. Отже, власне тіло стає для людини предметом і передусім предметом її діяльності або засобом її цілеспрямованих дій.» [7, с.42-43]. І саме в спортивній діяльності тіло стає її предметом, поза яким вона втрачає будь-який сенс. Відомо, що здійснення спортивної діяльності можливе лише при наявності повноцінного як фізичного, так і психічного здоров'я спортсмена, втіленням якого виступає здатність його тіла виконувати відповідні рухи та вправи, що відточуються в процесі регулярних, довготривалих тренувань, що складають сутність його способу життя. Більш того, «не може фізична (тілесна) культура, - справедливо наголошує І.М. Биховська, - стати суттєвим елементом способу життя людей, зайняти повноправне місце в їх повсякденності, стати артикульованою, розвинутою частиною культури там і тоді, де і коли людське тіло не усвідомлюється і не визнається суспільством, групою, індивідом як одна з базових цінностей буття, як об'єкт соціального і індивідуально значущого інтересу, культуровідповідних практик». [8, с.20].

Тому цілком закономірно, що тілесність – це провідна наукова проблема значної кількості соціально-філософських досліджень спорту як соціокультурного феномену. В цьому контексті заслуговує на увагу позиція Л. Шеремет в осмисленні тілесності як соціальної цінності, нерозривно пов'язаною з проявами людяності, з людським ставленням до навколишнього світу. «Тілесність як ціннісне ставлення, - підкреслює Л. Шеремет, - існує лише з того моменту, коли предмет втягується в людську діяльність, в структуру її різноманітних відносин. Тільки в людській діяльності (і в спортивній зокрема) тілесність як соціальна цінність набуває свого актуального існування» [9, с.179]. Разом з тим, не можна не бачити в сучасному спорті негативні тенденції, що гальмують його подальший розвиток та сприяють його перетворенню в специфічну сферу бізнесу, що виробляє особливий товар. Сьогодні ми є свідками комерціалізації та професіоналізації якраз спорту вищих досягнень, що викликали до життя тілесну та духовну експлуатацію як спортсмена, так і тренера, різке зростання проявів агресивності та жорстокості не лише серед спортсменів, а й вболівальників, сумно звісних фанатів,

утвердження корупції, нечесного суддівства, майже неконтрольованого розповсюдження допінгу, що врешті-решт, веде до підриву ідеї чесної гри та спотворення ідеалів олімпізму, котрі є цементуючою основою всієї сутності європейської культури. В контексті наших роздумів варто не забувати те, що «європейська культура заснована на персоналістичній традиції, тобто на повазі до унікальності і незамінності людини, Ця традиція народилась у християнстві, а потім стала основою європейської культури. Однак, в сучасних умовах особистість як цінність суспільства становить безліч нових проблем. Персоналістська ідея доводиться до абсурду, звільняється від моральних роздумів про природу людини і її призначення» [10, с.141]. Сьогодні доведення персоналістської ідеї до абсурду, знаходить прояв у посиленні експлуатації спортсменів з боку системи бюрократичного контролю, що призводить до утворення провалля між спортсменами і спортивною діяльністю, що має своїм деструктивним наслідком їх відчуження не лише від самої діяльності, а й від соціуму взагалі.

В наш час «загострюється проблема сутності феномена спорту, - слушно наголошує М.М. Ібрагімов, - котрий ризикує втратити свій життєстверджуючий смисл і з мистецтва перетворення та удосконалення людської тілесності може перетворитися в «забавну іграшку» для одних і засіб фінансово-матеріальної наживи для інших» [11, с.65]. В умовах здобуття перемоги за будь-яку ціну, змінюється і ставлення спортсмена до свого тіла, що вже є для нього скоріше машиною, котра має виробляти необхідний коефіцієнт корисної дії, нерідко завдяки допінгу, а при наявності болю чи хвороби, тіло, за допомогою найсучасніших методів лікування можна завждивилікувати та привести у «належну» спортивну форму. Більш того, деформації людиномірності, що є основою гуманістичної сутності спорту, знаходять своє втілення в тому, що йому властива націленість на машинерію, технократичні ідеали, що передбачають можливість штучної модифікації, перебудови людської тілесності та створення «квазілюдини» шляхом використання сучасних технологій. Саме таке ставлення до тіла як до машини, що запрограмована на спортивну перемогу за будь-яку ціну, часто-густо призводить до втрати спортсменом особистої відповідальності не лише за своє здоров'я, а й власне життя. Зазначена тематика є об'єктом уваги І. М. Биховської, яка наголошує на необхідності

всебічного аналізу цінності здоров'я саме крізь призму аксіології тілесності, оскільки «...периферійність проблеми людського тіла у межах соціально-гуманітарного знання не є надто раптовою : стереотипи інтерпретації людського тіла як біологічного феномену традиційно включають його у контекст природничо-наукового пізнання, а зовсім не у лоно наук про «світ культури» [12, с.63]. Ось чому, всебічний аналіз тілесності саме у лоні наук про «світ культури» передбачає не лише осмислення, а й унеможливлення тих проблемних ситуацій в сучасних дослідженнях людської тілесності, що «вимальовуються в реальних досягненнях біології, які окреслюють шляхи маніпулювання природою людини. Йдеться, зокрема, про новітні біотехнологічні практики – генну інженерію, клонування, використання стовбурових клітин тощо, які розглядають як основу реконструювання і конструювання людської тілесності, і навіть як шляхи до соціальних змін – «соціальних мутацій» [13, с.43]. Поза всяким сумнівом є те, що подальші спроби реконструювання і конструювання людської тілесності на шкоду її аксіологічної сутності, неминуче можуть призвести до непередбачених, вкрай негативних наслідків та поставити під загрозу функціонування спорту в форматі його відданості принципам гуманізму та ідеалам олімпізму, що є наріжним каменем всієї європейської культури.

Отже, надійною основою спортивної діяльності є фундаментальні принципи універсалізму і активізму, а тілесність слід розуміти як похідну від них цінність. Причому, втілення в практику спортивної діяльності принципів активізму та універсалізму відбувається через установки на подальше удосконалення, перетворення людської тілесності шляхом створення необхідних умов для повсюдного прояву потенційних, сутнісних як фізичних, так і духовних сил, можливостей та психофізіологічних резервів індивіда. В такому випадку, маємо всі підстави розглядати спорт як проекцію накладання принципів універсалізму і активізму на специфічний стан свідомості особистості відповідної епохи. Подібна інтеграція смислороджуючих засад культури, по-перше, обумовлює той вагомий статус, котрим спорт володіє в системі культури, а, по-друге, визначає трансформації як спортивного мислення, так і спортивної практики в умовах суспільного розвитку. На те, щоб особистість займалася спортом її спонукають, перш за все фундаментальні культурні принципи, в той час

як тілесна свідомість визначає мотиваційний механізм необхідності цих дій, обґрунтовує відповідну життєву стратегію особистості саме вимогами соціокультурного контексту історичного часу та доводить для чого їй займатися спортом, до чого вона має прагнути, беручи активну участь у спортивній діяльності та окреслюючи її мету та пріоритети.

Отже, глибоке осмислення сутності змагальності як основи спортивної діяльності, передбачає з'ясування змісту такого поняття, як «агон» («агональне»), що зародився в глибинних пластах як матеріальної, так і духовної культури Стародавньої Греції. В наш час саме поняття «агоністика», яке є похідним від слова «агон», використовується для позначення галузі давньогрецьких суспільних змагань, що мали сакральний характер. Разом з тим, сакральний стан стародавніх греків, що фіксувався поняттям «агон», іманентно пов'язаний з смыслом такої тріади, як «гра – свято – сакральне дійство». Більш того, під агональністю елліни розуміли устремління до того, щоб довести свою перевагу не лише в Олімпійських іграх, а й в театральних постановках та в поезії. Досліджуючи сутність тілесності як основи спортивної діяльності в універсаліях європейської культури та місця і ролі в ній змагальності, необхідно звернути увагу на думку І. Канта про те, що змагання лежить в природі людини, що воно спонукає до культури. [14, с.289]. Яскравим прикладом того, як змагання спонукає до культури є те, що, по-перше, саме агональні ритуали обумовили появу й подальший розвиток агональної мови стародавніх греків, котра виступала суттєвою складовою їх духовної культури. «Велике значення агональних ритуалів і тілесного виховання в релігійному і культурному житті Античної Греції, - зазначає Н.В. Рекутіна, - підтверджує безумовне лексичне багатство агональної мови греків» [15, с.79]. І саме осмислюючи сутність таких понять, як «агон», «агональне», «агоністика», що містили в собі суттєвий сакральний зміст, поза яким практично не можливо визначити сутність змагальності, як основи спортивної діяльності, ми маємо змогу дослідити той величезний вплив функціонування цих понять на розвиток не лише культури Стародавньої Греції, а й європейської в цілому. По-друге, досліджуючи питання впливу змагальності на культуру, слід звернути увагу на думку В.Є. Білогур про те, що «спорт як формалізована змагальність і макромодель розвитку особистості, що має легітимний статус, є актуалізацією онтологічної сутності

змагальності у соціальному і культурному бутті» [16, с.113].

Висновки. Таким чином, всебічному усвідомленню спорту як формалізованої змагальності і макромоделі розвитку особистості сприяє те, що на відміну від чуттєво-предметної діяльності, що у своїй формі

сприймається багато в чому у визначеннях створення зовнішнього предмету, спортивна діяльність орієнтована насамперед, не лише на удосконалення тілесності особистості спортсмена, а й формування та збереження його нерозривної тілесно-духовної єдності.

Список використаних джерел

1. Визитей Н. Н. Социология спорта. К.: Олимпийская литература, 2005. 247 с.
2. Цит за : Михайлов Н. Н. Социализм и разумные потребности личности. М. : Политиздат, 1982. 192 с.
3. Маслоу А. Г. Психология бытия. М. : «Рефл-бук» - К. : Ваклер, 1997. 140 с.
4. Білогур В. Є. Філософська антропологія, психоаналіз і арт-терапія спорту та спортивної особистості. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, 30 – 31 березня 2016 р. / За ред. Хамітова Н. В. К. : Інтерсервіс, 2016. С. 65 – 67.
5. Фоменко А. М. Гуманістична концепція А. Маслоу про процес самоактуалізації особистості. *Мультиверсум*. 2001. Вип. 19. С. 125 – 134.
6. Возний А. П. Тілесність людини як феномен розвитку фізичної. *Філософія науки : традиції та інновації*. 2014. № 2 (10). С. 113 – 122.
7. Гомілко О. Метафізика тілесності : концепт тіла у філософському дискурсі. К. : Наук. думка, 2001. 340 с.
8. Быховская И. М. Физическая культура как аксиология человеческого тела: методологические основания анализа проблемы . *Физическая культура: воспитание, образование, тренировка*. 1996. № 2. С. 19 – 27.
9. Шеремет Л. А. Соціокультурний досвід людини і суспільства як передумова розвитку інтерперсональних відносин і стимулювання спорту. *Практична філософія*. – 2015. № 1 (55). С. 179. С. 178 – 188.
10. Гуревич П. С. Кризис ценностных ориентаций. *Личность. Культура. Общество*. 2008. Вып. 5 – 6. С. 135 – 149.
11. Ибрагимов М.М. «Философия спорта» в современной постэкзистенциалистской интерпритации. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 2. С. 63 – 69
12. Быховская И. М. Аксиология телесности и здоровье : сопряженность в культурологическом измерении. *Психология телесности между душой и телом / ред.-сост. В.П. Зинченко, Т.С. Леви*. М. : АСТ МОСКВА, 2005. 731 с.
13. Сидоренко Л. І. Проблема тілесності : філософсько-етичні виміри. *Філософські проблеми гуманітарних наук : Альманах*. 2012. № 21. С. 43 – 48.
14. Кант И. Основы метафизики нравственности. *Собр. соч. в 6 т. Т. 4, ч. 1*. М. : Мысль, 1965. С. 219 – 305.
15. Рекутина Н. В. История олимпийского спорта: агонистика в эпоху эллинизма. *Наука и спорт : современные тенденции*. 2014. № 1 (Том 2). С. 77 – 90.
16. Білогур В. Є. Теоретико-методологічна рефлексія спорту як ареалу людиновимірності спортивної діяльності та можливості її гуманізації як соціальної практики. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. № 66. . 112 – 122.

References

1. Visitei, N. N. (2005). *Sports Sociology / NN Visiting - K.: Olympic literature, 247 s.*
2. Zit for: Mikhailov, N. N. (1982). *Socialism and rational needs of the individual .M.: Politizdat. 192 s.*
3. Maslou, A. G. (1997). *Psychology of being. M.: Refl-beech - K.: Wackler. 140 p.*
4. Belogur, V. E. (2016). *Philosophical Anthropology, Psychoanalysis and Art Therapy of Sport and Sport Personality. Philosophical anthropology, psychoanalysis and art therapy: perspective of interaction: the approach of philosophical anthropology as metanthropology: a collection of scientific works of the International scientific and practical conference, March 30 - 31, K.: Interservice. P. 65 - 67.*
5. Fomenko, A. M. (2001). *A. Maslow's Humanistic Concept on the Process of Self-actualization of the Personality. Multiverseum. Issue19. P.125 - 134*
6. Vozny, A. P. (2014). *Human cuteness as a phenomenon of development of physical culture. Philosophy of science: traditions and innovations. No. 2 (10). P. 113 - 122.*
7. Gomilko, O. (2001). *Metaphysics of Body Massage: The Concept of the Body in the Philosophical Discourse. K.: Science. Opinion, 2001. 340 s.*
8. Bykhovskaya, I. M. (1996). *Physical culture as an axiology of the human body: methodological basis of the problem analysis. Physical culture: education, education, training. 1996. № 2. P. 19 - 27.*

9. Sheremet, L. A. (2015). Socio-cultural experience of man and society as a prerequisite for the development of interpersonal relations and the promotion of sport. *Practical Philosophy*. № 1 (55). P. 178 - 188.
10. Gurevich, P. S. (2008). Crisis of value orientations / P.S. Gurevich // *Personality. Culture. Society*. Issue 5 - 6. P. 135 - 149.
11. Ibragimov, M. M. (2013). "Philosophy of Sport" in modern post-existentialist interpretation. *Humanitarian magazine*. № 2. P. 63 – 69.
12. Bykhovskaya, I. M. (2005). Axiology of Wholeness and Health: Adherence in the Culturological Measurement. *Psychology of corporeality between soul and body / ed.-sost. V.P. Zinchenko, T.S. Levi. Moscow, AST MOSCOW. 731 s.*
13. Sidorenko, L.I. (2012). The problem of corporeality: philosophical and ethical dimensions. *Philosophical problems of humanitarian sciences: Almanac*. 2012. No. 21. P. 43-48.
14. Kant, I. (1965). *Fundamentals of Metaphysics of Morality*. In 6 t. T. 4, part 1. M.: Thought, 1965. P. 219 - 305.
15. Rekutina, N. V. (2014). History of Olympic sports: agonists in the era of Hellenism. *Science and Sport: Contemporary Trends*. No. 1 (Volume 2). P. 77 - 90
16. Bilogur, V. E. (2016). Theoretical and methodological reflection of sport as a range of human-dimensional sports activities and the possibilities of its humanization as a social practice. *The Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*. Issue 66. P. 112 - 122.

ОЛЕКСИН И.Я. - соискатель кафедры философии Житомирского государственного университета имени Ивана Франко (Житомир, Украина)
E-mail: igoroleks@ukr.net

ТЕЛЕСТНОСТЬ КАК ОСНОВА СПОРТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье исследована сущность телесности как составляющей состязательности, выступающей основой спортивной деятельности, сквозь призму воплощения спортом своей общекультуротворческой миссии. **Главная цель статьи** – всестороннее рассмотрение телесности не только как действенного пути формирования личности спортсмена, но и создания, сохранения его имманентного телесно-духовного единства как выражения человекомерной сущности спорта. **Методология** – принципы объективности, гуманизма позволили рассмотреть телесность как основу спортивной деятельности, содержащую в себе значительный гуманистический потенциал. Принципы целостности и системности дали возможность исследовать сущность телесности как существенного структурного элемента спортивной деятельности, вне которого она утрачивает свой смысл. **Основой исследования** выступает осмысление механизма телесно-духовного единства спортсмена как условия успешного функционирования спортивной деятельности. **Научная новизна статьи** состоит в обосновании того, что результативное, устойчивое осуществление спортивной деятельности возможно только при наличии полноценного как физического, так и психического здоровья спортсмена, показателем которого выступает способность его тела выполнять соответствующие профессиональные движения и упражнения, которые шлифуются, оттачиваются в процессе регулярных, длительных тренировок, составляющих во многом сущность его образа жизни. **Вывод** – во-первых, комплексный анализ условий успешного воплощения телесности в практику спортивной деятельности содействует осмыслению параметров социального пространства спорта как социокультурного феномена глобализованного общества. Во-вторых, всестороннему исследованию спорта как формализованной состязательности и макромодели развития личности содействует то, что в отличие от чувственно-предметной деятельности, которая в своей форме воспринимается во многом в определениях создания внешнего предмета, спортивная деятельность ориентирована прежде всего, не только на усовершенствование телесности личности спортсмена, но и на формирование и сохранение его неразрывного телесно-духовного единства.

Ключевые слова: телесность, состязательность, спортивная деятельность, человекомерная сущность спорта, социокультурный потенциал спорта, универсализм, активизм.

OLEKSIN, IGOR- The candidate of the Department of Philosophy of the Ivan Franko Zhytomyr State University (Zhytomyr, Ukraine)
E-mail: igoroleks@ukr.net

CORPORALITY AS A BASIS OF SPORTS ACTIVITY

The article researches the essence of corporality as a competitiveness component which is the basis for sports activity and the embodiment by sports its general cultural and creative mission. **The main aim of the article** is to comprehensively consider corporality not only as the effective way of sportsman personality formation but also as the way of his immanent body-spiritual unity creation and preservation. **Methodology** – methods basing on objectivity and humanism principles helped to consider corporality as the basis for sports activity, containing significant humanistic potential. Principles of integrity and systemicity made it possible to investigate the essence of corporality as an essential structural element of sports activity, outside of which it loses its meaning. **The research of the study** is the comprehension of the mechanism of the body-spiritual unity of the athlete as a condition for the successful functioning

of sports activities. **The scientific novelty** of the article is in justifying the fact that effective, sustainable performance of sports activities is possible only if there is a full-fledged both physical and mental health of the athlete, the indicator of which is the ability of his body to perform appropriate professional movements and exercises that are grinded, refined in the process of regular, long training, which in many ways is the essence of his way of life. **Conclusion** - firstly, a comprehensive analysis of the conditions for the successful embodiment of corporality in the practice of sports activities contributes to the comprehension of the parameters of the social space of sport as a socio-cultural phenomenon of a globalized society. Secondly, the comprehensive study of sport as a formalized adversary and macromodel of personality development is promoted by the fact that, in contrast to sensory-objective activity, which in its form is perceived in many respects in the definitions of the creation of an external object, sports activity is primarily oriented not only to improving corporality in personality of the athlete, but also on the formation and preservation of his inseparable bodily and spiritual unity.

Key words: corporality, competitiveness, sports activity, human-like essence of sport, sociocultural essence of sport, universalism, activism.

Стаття рекомендована до публікації д.філософ.н., проф. В. Є. Білогур (Мелітополь, Україна)

Надійшла до редколегії: 05.05.2017

Прийнята до друку: 17.05.2017

Олексин Ігор Ярославович, старший лаборант кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національного університету фізичного виховання і спорту України, здобувач кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна) пер. Майкопський 4, кв. 1, Київ 03118 Україна, E-mail: igoroleks@ukr.net ORCID 0000-0002-6650-627X